

Sak 6/2022 Klage på lisensfelling av jerv i region 4

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- Saksframlegg 5/2022 for roviltnemnda i region 4 - Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023 og protokoll fra møte 12.09.2022 med roviltnemnda sitt vedtak.
- Klage fra NOAH – for dyrs rettigheter av 3.10.2022

Saksopplysninger

Roviltnemndas vedtak kan påklages til Klima- og miljødepartementet (KLD) innen tre uker etter at vedtaket er gjort kjent. Klage skal rettes til KLD, men framsettes for roviltnemnda. Nemnda skal vurdere klagen ut fra påklagde forhold og eventuelt nye opplysninger i saken. Dersom klagen ikke tas til følge, oversender roviltnemnda klagen med sin tilråkning til KLD for endelig avgjørelse.

Bakgrunn

I møte 12. september 2022 under sak 5/2022 behandlet roviltnemnda kvote for lisensfelling av jerv i region 4 i 2022/2023. Vedtak ble gjort med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Naturmangfoldloven kapittel II som gir alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk ble lagt til grunn for vedtaket. Roviltnemnda gjorde følgende vedtak om kvote for lisensfelling av jerv basert på sekretariatets saksframlegg:

Roviltnemnda i region 4 viser til den nasjonale målsettingen for rovilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv i region 4. Roviltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv etter roviltforskriften § 10, jamfør §§ 4 bokstav b og 7.

Roviltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og -utvikling, jamfør § 8 og roviltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på ett dyr ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jamfør § 10. Forvaltningsplanen for rovilt i regionen og føringene i roviltforliket ligger til grunn for å iverksette lisensfelling, jamfør også roviltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i naturmangfoldloven § 12 vurdert. Roviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr, vedtas en kvote for lisensfelling i 2022/2023 på én jerv i område med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, i rovviltregion 4 i fellingsperioden 20. august 2022 til og med 15. februar 2023, jamfør rovviltforskriften § 10 bokstav b. Fellingen anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestanden på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellingen via statsforvalternes kvotetelefoner 48105206 og registrere seg for varsling via statsforvalternes SMS-tjeneste.

Rovviltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedtaket ble kunngjort i miljøvedtaksregisteret 14. september 2022. Innen klagefristen er det mottatt klage fra NOAH – for dyrs rettigheter.

Vedtaketets begrunnelse

Vedtaket bygger på saksframlegget til sak 5/2022 og er gjort ut fra en samlet vurdering av oppdatert kunnskap om bestandssituasjonen for jerv i Norge. Videre ble det lagt vekt på kunnskapsbasert erfaring med forekomst av jerv i og nær regionen og potensialet for framtidige skader ved ev. etablering av jerv i regionen.

Klagens innhold

NOAH er bekymret over at rovviltnemnda tillater lisensfelling av jerv som er kategorisert som sterkt truet på den norske rødlista og viser til at det sammen med kvotene som er vedtatt i de andre regionene er vedtatt lisensfelling av 142 jerv i 2022-2023. NOAH mener det må tas hensyn til at det var en betydelig nedgang i antallet ynglinger i 2021 og at dette kan skyldes økologiske faktorer som må vektlegges. De mener vilkåret om at fellingen ikke må true bestandens overlevelse ikke er oppfylt og at føre-var-prinsippet bør tillegges langt større vekt enn rovviltnemnda har gjort i denne saken. De mener videre at vilkåret om skade ikke er oppfylt da det ikke er dokumentert skade på sau fra jerv i region 4. NOAH ber om at rovviltnemndas påstand om at «skadepotensialet kan være stort» begrunnes og dokumenteres, og mener det ikke er noen kobling mellom bestandsstørrelser for rovdyr og antallet skader på husdyr. Til sist mener NOAH at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt. De mener at prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning ikke kan tolkes på en måte som gjør at lovfestede vilkår i nml. § 18 faktisk ikke gjelder i beiteprioriterte områder. De mener det finnes alternative tiltak som burde vært brukt i dette tilfellet, og det er et lovpålagt vilkår om at andre tiltak må være forsøkt før man kan fatte vedtak om unntak fra det strenge vernet av jerv. NOAH mener at aktuelle tilfredsstillende løsninger for å forebygge skade fra jerv for eksempel kan være inngjerding, bruk av vokterhund, bruk av skremmeapparater (lyd og lys), utvidet tilsyn, bruk av beredskapsarealer og tidlig nedsanking.

For øvrig vises det til klagen i sin helhet som er vedlagt dette saksframlegget.

Sekretariatets vurdering

Klagen er framsatt i rett tid og sekretariatet anser at klager har rettslig klageinteresse i saken.

Sekretariatet anser at det er sentralt i en klagebehandling om saken på vedtakstidspunktet var tilstrekkelig opplyst, og om det gjennom klagen har kommet frem opplysninger som ikke var kjent for nemndene på vedtakstidspunktet. Momentene som anføres i klagen er i hovedsak vurdert og redegjort for i saksframlegget til saken, og kommenteres også under. Sekretariatet viser ellers til at nemndene har vedtatt innstillingen som lå i saksframlegget, og at saksframlegget derfor utgjør begrunnelsen for vedtaket.

Klagen anfører at vedtaket vil kunne true bestandens overlevelse og at vilkårene i naturmangfoldloven §18 dermed ikke er oppfylt. Det vises til at det er vedtatt en samlet kvote for lisensfelling av 142 jerv i Norge for 2022/2023. Sekretariatet viser til departementets klageavgjørelse av 19. august 2022 om kvote for lisensfelling av jerv i region 5 i 2022/2023. Der går det frem at samlet vedtatt kvote for 2022/2023 er 149 jerv for regionen 1,2,3,5,6,7 og 8. Departementet har vurdert at denne samlede kvoten ikke vil true bestandens overlevelse. Sekretariatet kan ikke se at en kvote på 1 jerv i beiteprioritert område i region 4 vil true bestandens overlevelse og finner det tilstrekkelige å vise til departementets vurderinger. Det vises videre til at det ikke er mål om ynglende jerv i region 4.

NOAH anfører videre at vilkåret om skade i naturmangfoldloven §18 bokstav b ikke er oppfylt. Denne bestemmelsen sier at uttak av vilt kan tillates *for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom*. Uttrykket *avverge* innebærer iht. forarbeidene til loven at felling kan skje som et forebyggende tiltak. I vurderingene av skadepotensiale må det etter sekretariatets syn ikke kun legges vekt på dokumenterte skader innenfor egen region, men det samlede kunnskapsgrunnlaget for skader fra jerv på sau. Det vises eksempelvis til at har vært dokumentert skader fra jerv i nærområdene til region 4 (f.eks. i Stange og Nord-Odal kommuner i 2017) og at jerv var den desidert største skadegjøreren på sau i Norge i 2021. De siste årene har det som det fremgår av saksframlegget blitt hyppigere observasjoner av jerv i regionen. Kunnskapsgrunnlaget tilsier derfor at kan oppstå betydelige skader dersom jerv tar opphold i beiteprioritert områder i region 4 og at det er økende sannsynlighet for at det kan skje. Vilåret om å avverge skadet er dermed etter sekretariatets vurdering fylt.

I vurderingen av vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte må prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, jf. blant annet rovviltforskriften § 1 og rovviltnemndas inndeling i forvaltningsområder, etter sekretariatets syn veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer blant annet at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder vil være motsatt. I områdene med sau på fritt utmarksbeite i region 4 er det etter sekretariatets vurdering vanskelig å gjøre tilfredsstillende tiltak innenfor denne avveiningen som kan hindre skader dersom det etablerer seg jerv i området.

Konklusjon

Klagerne har anført at vilkårene for felling ikke er oppfylt, det vil si at det ikke er hjemmel til å åpne for lisensfelling.

I henhold til forvaltningsloven § 33 (saksforberedelse i klagesak), andre ledd, skal underinstansen (dvs. rovviltnemndene) foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Etter forvaltningsloven § 33, fjerde ledd, skal sakens dokumenter sendes klageinstansen så snart saken er tilrettelagt, dersom det ikke treffes en avgjørelse som nevnt i annet ledd.

Klagesaken er forberedt fra sekretariatets side.

Sekretariatet legger til grunn at hjemmelsgrunnlaget har inngått i nemndenes vurdering og at nemndene har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak, jf. naturmangfoldloven § 8, jf. også forvaltningsloven § 17.

Sekretariatet kan for øvrig ikke se at det i klagen er kommet fram nye momenter som tilsier en omgjøring av rovviltnemndenes vedtak av 26.8.2022.

Forslag til vedtak

Rovviltnemnda har vurdert saken på nytt med grunnlag i klagen, men kan ikke se at det framkommer nye opplysninger eller andre forhold som tilsier endret vedtak. Vedtak av 12. september 2022 om lisensfelling av jerv i region 4 i 2022/2023 opprettholdes og klagen oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Sak 05/2022 Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- [Stortingsmeldingen «Rovvilt i norsk natur» \(st. meld. nr. 15 \(2003-2004\) og Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)\)](#)
- [«Rovviltforliket» - Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)
- [Naturmangfoldloven \(2009\)](#)
- [Rovviltforskriften \(2005\)](#)
- [Forvaltningsplan for rovvilt i region 4 \(2022\)](#)
- [Rapporter fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt](#)
- Løpende registrering av jervekull i 2022 – se Rovdata: [Jervetelleren](#).

Sekretariatet konstaterer at rovviltnemnda har myndighet til å fastsette kvote for lisensfelling av jerv og anbefaler at det åpnes for lisensfelling i områdene med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen i region 4, i sesongen 2022/2023.

På bakgrunn av observasjoner av jerv i regionen, observasjoner og bestandsutvikling i tilstøtende områder de siste årene og skadepotensialet, anbefales en kvote på ett dyr.

Saksopplysninger

Rovviltnemndas oppgave

1. Ta stilling til om den har myndighet til å fatte vedtak (Rovviltforskriften § 7).
2. Vurdere kvote og vilkår for lisensfelling av jerv (Rovviltforskriften § 10 og kapittel II i naturmangfoldloven).

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for nemndas avgjørelse er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 og forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) §§ 4, 7 og 10.

Rovviltforskriften § 7 gir generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnda, herunder om myndighet til å fatte vedtak. Nemnda har myndighet dersom bestanden av den enkelte art ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jamfør rovviltforskriften § 4. Vurderingen skal gjøres av nemnda for hver art basert på data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (Rovdata). For rovviltregion 4 er det ikke fastsatt nasjonalt bestandsmål for jerv.

Rovviltforskriften §10 sier at dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan rovviltnemnda fatte vedtak om kvote for lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av jerv. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Lovhjemmelen for lisensfelling er naturmangfoldlovens §18, bokstav b og c.

Naturmangfoldloven § 18, første ledd, bokstav b og c lyder:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk (...)

b. for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,

c. for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i regionen i lisensfellingsperioden. Denne ble endret i august 2022 slik at den nå går fra 20. august et år til og med 15. februar det neste år. Rovviltnemnda kan avgrense fellingsområder eller gi nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling i samsvar med forvaltningsplanen.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og 12 skal ligge til grunn som en integrert del av beslutning om eventuell kvote, jamfør § 7. Også forvaltningsmålet for arter i § 5 skal trekkes inn i den skjønsmessige vurderingen. Det samme gjelder § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i § 11 anses ikke som relevant, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Rovviltnemndas vedtak kan påklages til Klima- og miljødepartementet (KLD) innen tre uker fra vedtaket er gjort kjent.

Dersom rovviltnemnda ikke åpner for lisensfelling (fastsetter kvote) vil dette ikke være et enkeltvedtak som kan påklages.

1. Om myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv

Sekretariatets vurdering

Roviltforskriften § 10 gir hjemmel til å fastsette kvote for lisensfelling. Nemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om de har myndighet til å fatte slikt vedtak. Det er ikke fastsatt mål om yngling av jerv i regionen, og roviltnemnda har følgelig myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling, jamfør roviltforskriften § 7.

2. Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023

Grunnlag

Det ble første gang åpnet for lisensfelling av jerv i regionen i 2021. Det er sparsomt med observasjoner av jerv i regionen. Det har imidlertid vært flere observasjoner av jerv de siste par årene, og vært en tendens med flere observasjoner og dokumentert ynglinger med jerv lenger sør i barskogsområdene i Skandinavia enn tidligere.

Stortinget har bestemt at lisensfelling skal være det viktigste verktøyet for å regulere jervebestanden. Lisensfelling er ikke jakt, men felling motivert ut fra behovet for skadereduksjon ved å begrense artens vekst og/eller utbredelse. Lisensfelling av alle roviltartene omfattes av grunneiers enerett og krever personlig lisens for å kunne delta.

Eventuelt vedtak om kvote for lisensfelling skal avgrense fellingsområder, bestemme antall dyr som kan felles, eventuell fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi eventuelt nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling (i samsvar med regional forvaltningsplan for rovilt). Fellingsperioden er angitt i roviltforskriften til 20. august – 15. februar, men dersom særlige forhold tilsier det kan roviltnemnda fastsette en kortere fellingsperiode.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke truer bestandens overlevelse og det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Kvoten kan fordeles på nærmere angitte områder eller fylker i regionen. Roviltnemnda kan imidlertid avstå fra å åpne for lisensfelling, eventuelt gjøre vedtak på et seinere tidspunkt dersom forutsetningene endres, men slik at tidsfrister i henhold til instruks overholdes.

Bestandssituasjon og forekomst

NINA Rapport 2031 [Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2021](#) gir siste oversikt over verifiserte jerveynglinger i Norge. I 2021 ble det registrert 60 kull med jervevalper. Dette er en nedgang på tre kull fra året før. Det er over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull. Basert på antall ungekull de tre siste årene tilsier dette en bestand på rundt 386 voksendyr i Norge. Etter vedtak av Miljødirektoratet ble det gjennomført uttak av åtte av de 60 påviste jervekullene.

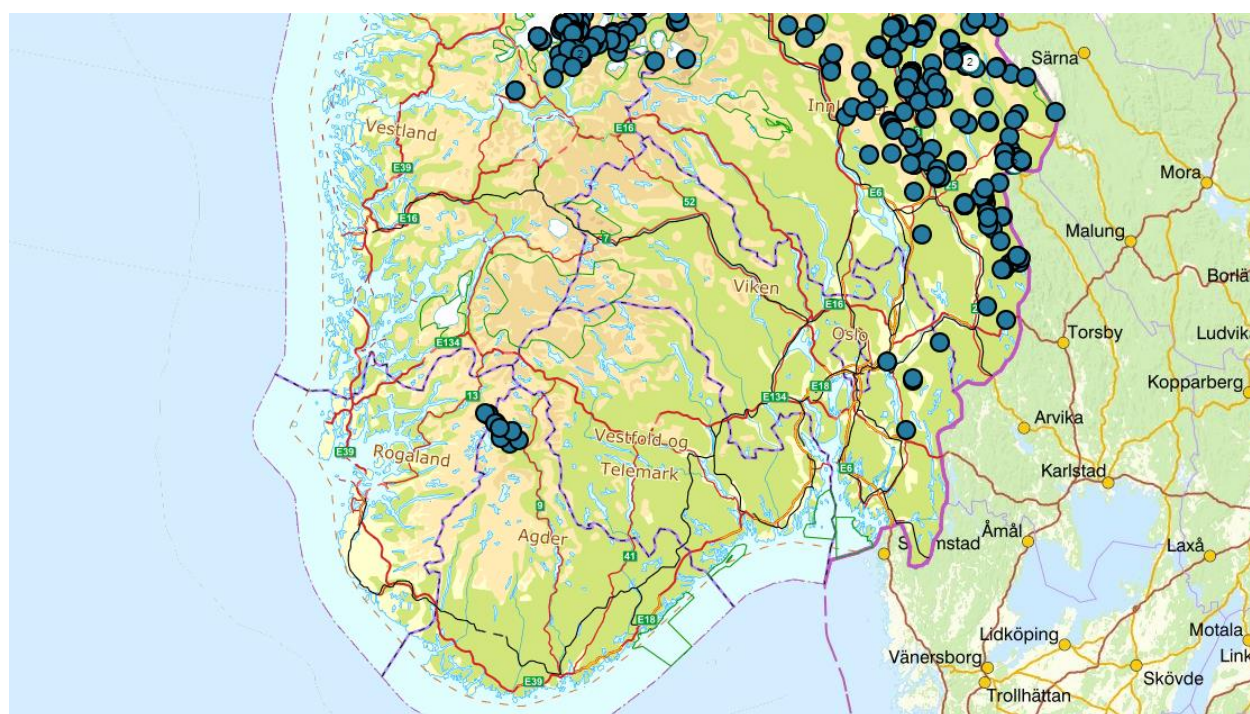
Tabell 1. Påviste ynglinger av jerv i Norge siste tre år. (Kilde: Rovdata/[NINA Rapport 2031](#))

	2019	2020	2021
Overlevende ynglehi	53	54	52
Hiuttak	9	9	8

NINA Rapport 2111 [DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestandene 2021](#) angir antall påviste individer i Skandinavia fordelt mellom Norge og Sverige, og et bestandsestimat basert på fangst-gjenfangst. Fra totalt 2446 fungerende prøver ble det påvist 737 individer i Norge, Sverige og Finland i 2021. Tilsvarende tall vinteren året før var 707 påviste jerver fra 2234 prøver. Totalt var det 322 jerver som var registrert med en eller flere prøver i Norge i 2021, sammenlignet med 339 individer i 2019. Ingen er registrert i region 2.

Basert på fangst-gjenfangst av DNA ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 1013-1126 individer i 2021, hvorav 358 - 418 individer i Norge. Det er høy presisjon på anslagene med relativt liten usikkerhet. I region 4 viser bestandsestimatene 4 individer (1-9) for region 4, men her er tallgrunnet så lavt at usikkerheten trolig øker.

Jerv er påvist i og nær regionen gjennom sist vinter og vår, sist i Nes i mars og Lillestrøm i slutten av mai. I 2021 ble det påvist jerv i Jevnaker i februar, og i 2020 ble det dokumentert jerv i regionen i juni (Sarpsborg), juli (Nittedal) og oktober (Hurdal). J

Figur 3. Påviste observasjoner av jerv (vurdert som dokumentert eller antatt jerv av Statens naturoppsyn) i og nær rovviltregion 4 fra 1. oktober 2021 – 1. september 2022. (Kilde: Rovbase 1.9.2022)

I sist lisensfellingsperiode (10. september 2021 - 15. februar 2022) ble det til sammen felt eller belastet 75 jerver av en samlet kvote på 153. I region 4 var kvoten på ett dyr, men ingen ble felt.

Det er ikke dokumentert skader på sau fra jerv i regionen. Det er imidlertid vel dokumentert at jerv kan være en betydelig skadegjører på sau. Dersom jerv oppholder seg i beiteområder i regionen gjennom beitesesongen kan skadepotensialet derfor være stort.

Sekretariatets vurdering

Etter naturmangfoldloven er jerven fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i naturmangfoldloven sine unntaksregler, jmfør § 18 første ledd bokstav b og c, blant annet for å hindre skade på husdyr og ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Det er likevel et generelt vilkår for felling at dette ikke skal være til skade for bestandens overlevelse og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

I Stortinget sitt rovviltforlik fra 2011 (Representantforslag 163 S, 2010-2011) er det grunnleggende prinsippet en todelt målsetting for rovviltforvaltningen der en vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og å ivareta hensynet til levedyktige beitenæringer. Stortinget har ut fra dette fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv, med delmål fordelt på fem av de åtte rovviltregionene. Det går videre fram av rovviltforliket at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden og at ekstraordinære uttak av ynglehi over tid bør reduseres til et minimum.

Kvote for lisensfelling vil være et viktig skademotivert virkemiddel for å regulere utbredelsen og bidra til å hindre eventuell etablering i områder langt unna områder avsatt for yngling. Det er påvist jerv i rovviltregion 4 gjennom de siste årene. Jervens vandringspotensial er stort og erfaringer tilsier at det er stor sannsynlighet for at det fortsatt kan forekomme dyr i og i tilgrensende områder til rovviltregion 4. I 2020 og 2021 ble det påvist jerv i grenseområdene mellom region 3 og 4 (Hadeland og i Hurdal). I en slik situasjon kunne det ikke felles jerv i region 4 da det ikke var fastsatt kvote for lisensfelling, mens jerv kunne felles i region 3. Statsforvalteren fikk derfor henvendelser om at det burde åpnes for lisensfelling også i region 4.

Bestandsmålet for jerv nasjonalt ble oppnådd i 2021. Årets registreringer er i tidlig fase, men sannsynligheten for at bestandsmålet også nåes i år er stor. Det er fastsatt kvoter for lisensfelling i alle andre rovviltregioner og samlet antall dyr i kvotene for lisensfelling er betydelige. Erfaringen så langt er imidlertid at det er utfordrende å regulere bestanden av jerv ned mot bestandsmålet gjennom lisensfelling, og sekretariatet anser at et uttak av én jerv i region 4 ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet eller sikre bestandens overlevelse på lang sikt.

En eventuell lisensfelling i region 4 må etter sekretariatets syn være begrunnet i skadepotensial for husdyr (sau) på fritt utmarksbeite og hjemles i naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav b. I region 4 er det husdyr på fritt utmarksbeite i det som er angitt som beiteprioritert områder i gjeldende forvaltningsplan. I øvrige områder er det driftsformer eller gjort tiltak som beskytter husdyr mot eventuelle skader fra jerv, og skadepotensialet her vurderes som lavt. Sekretariatet vurderer derfor at det ikke er hjemmel for lisensfelling etter naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav b her. I forvaltningsområde 1 hvor husdyr beiter fritt på utmarksbeite er det etter

sekretariatets vurdering vanskelig å gjøre tiltak som kan hindre skader dersom det etablerer seg jerv i området. Sekretariatet kan derfor ikke se at formålet om å unngå skade kan nås på annen tilfredsstillende måte enn ved felling her.

Sekretariatet vurderer at det ikke er grunnlag for eller hjemmel for å åpne for lisensfelling i andre deler av regionen enn i områdene med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen. Det vises til tidligere klageavgjørelser fra Klima- og miljødepartementet der det er vurdert at det ikke var hjemmel etter naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav c for lisensfelling av jerv i region 5.

Ut fra føringer i rowiltforliket og lovgrunnlaget, samt nåværende kunnskap om forekomst av jerv og skadepotensialet i regionen, anbefaler sekretariatet rowiltnemnda om å åpne for lisensfelling i 2022/2023. Det foreslås en kvote på én jerv og at lisensfellingsområdet settes til beiteprioritert område (hele region 4 utenfor ulvesonen). Irregulær avgang (f.eks. påkjørsler) etter at eventuell kvote er vedtatt belastes kvoten, jamfør rowiltforskriften § 7 fjerde ledd.

Perioden for lisensfelling av jerv ble endret av Klima- og miljødepartementet i 2022, og starter nå 20. august. Ideelt sett burde rowiltnemnda behandlet kvote for lisensfelling av jerv tidligere slik at det var tilstrekkelig tid til en eventuell klagebehandling. Perioden for lisensfelling av jerv er imidlertid lang, og lisensfelling av jerv i regionen er mest aktuelt på sporsnø. Sekretariatet vurderer derfor at det er tilstrekkelig tid til en eventuell klagebehandling og eventuell oppsettende virkning på vedtaket, og at lisensfelling likevel kan gjennomføres. For neste år planlegger sekretariatet at lisensfelling av jerv behandles i første halvdel av året slik at hensynet til lisensfellingsperioden og klagebehandling ivaretas.

Oppsummering

Ut fra lovgrunnlaget og nasjonale føringer, regionens forvaltningsplan, kunnskap om forekomst og erfaringer med opptreden av jerv i regionen, potensialet for framtidige tap av sau og bestandssituasjonen for jerv i landet, anbefaler sekretariatet rowiltnemnda om å åpne for lisensfelling av jerv i områder med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen i sesongen 2022/2023. Sekretariatet anbefaler en kvote på ett dyr. Et slikt uttak anses ikke å true bestandens overlevelse på lang sikt eller være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål.

Forslag til vedtak

Rowiltnemnda i region 4 viser til den nasjonale målsettingen for rowilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv i region 4. Rowiltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv etter rowiltforskriften § 10, jamfør §§ 4 bokstav b og 7.

Rowiltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og -utvikling, jamfør § 8 og rowiltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på ett dyr ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jamfør § 10. Forvaltningsplanen for rowilt i regionen og føringene i rowiltforliket ligger til grunn for å iverksette lisensfelling, jamfør også rowiltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i

naturmangfoldloven § 12 vurdert. Roviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr, vedtas en kvote for lisensfelling i 2022/2023 på én jerv i område med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, i rowiltregion 4 i fellingsperioden 20. august 2022 til og med 15. februar 2023, jamfør rowiltforskriften § 10 bokstav b. Fellingen anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestanden på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfelling via statsforvalternes kvotetelefoner 48105206 og registrere seg for varsling via [statsforvalternes SMS-tjeneste](#).

Rowiltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rowilt.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedtak

Til:

Klima- og miljødepartementet

Sendt til:

Rovviltnemnda region 4 v/ Statsforvalteren i Oslo og Viken

sfovpst@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter

Dronningens gate 13

0152 Oslo

Sak: 05/2022

Dato: 03.10.2022

Klage på kvote for lisensfelling av jerv i region 4

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 4 i 2022/2023. Rovviltnemnda har vedtatt en kvote på én jerv i fellingsperioden 20.08.2022 til og med 15.02.2023. Fellingsområdet er avgrenset til området i region 4 med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, altså det beiteprioriterte området i regionen.

Innledende kommentarer

NOAH er bekymret over at rovviltnemnda tillater lisensfelling av jerv som er kategorisert som sterkt truet på den norske rødlista. Sett sammen med kvotene som er vedtatt i de andre regionene har rovviltnemndene vedtatt å skyte 142 jerv i 2022-2023 ved lisensfelling. Det er helt uforståelig at såkalte miljømyndigheter kan tillate et så omfattende uttak av en sterkt truet art midt i naturkrisen. I 2020 forpliktet Norges politiske ledelse seg sammen med mange andre land over hele verden å stanse tap av naturmangfold innen 2030.¹ Norske myndigheter har satt et nasjonalt mål om at ingen arter skal utrykkes.² Dette gjelder også rovdyr. Myndighetene fortsetter å påstå at jervens status som sterkt truet på norsk rødliste ikke er avgjørende for jervens overlevelse. Men en slik politisk motivert fornektelse av jervens status kan ikke avvise det faktum at den fortsatt står på rødlista. En forsvarlig forvaltning ville dermed unngå skyting av jerv.

NOAH mener også at det må tas hensyn til at det var en betydelig nedgang i antallet ynglinger i 2021.³ Dette kan tyde på at det var et dårlig år for yngling av jerv, noe som kan ha sammenheng med klima, snøforhold, mattilgang, jakt og andre økologiske faktorer. Dette er forhold som verken sekretariatet eller rovviltnemnda vurderer i denne saken. Å ikke ta hensyn til økologiske vurderinger er dårlig naturforvaltning og er etter NOAHs syn i strid med nml. § 8 (kunnskapsgrunnlaget).

¹ <https://www.leaderspledgefornature.org/>. Se også

<https://www.nrk.no/norge/norge-har-forpliktet-seg-til-a-reversere-tap-av-naturmangfoldet-1.15180194>.

² <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/naturmangfold/>.

³ Tovmo, M. & Mattisson, J. 2021. Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2021. NINA Rapport 2031. Norsk institutt for naturforskning.

Utdypende kommentarer

1. Vilkåret om bestandens overlevelse er ikke oppfylt

NOAH kan ikke se hvordan rovviltnemnda kan forsvare felling av et individ av en art som er sterkt truet i Norge, og sårbar i andre deler av Skandinavia. Denne lisensfelling kan bidra til å redusere bestandens overlevelse på både lang og kort sikt. I en presset og liten bestand som jervebestanden i Norge, vil ethvert uttak kunne ha store konsekvenser for arten som helhet. Som sterkt truet art på den norske rødliste, skal jerven både etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven ivaretas og sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Da en stor del av den europeiske jervebestanden lever i Norge (mer enn 25 %), er jerven en norsk ansvarsart. Norge har følgelig et internasjonalt ansvar for å ta vare på jerven.

Om anvendelse av føre-var-prinsippet

Det finnes ikke noen forvaltningsplan om langsiktig overlevelse av jervebestanden i Norge. I lys av de relaterte usikkerhetene med hensyn til hvordan levedyktigheten av bestanden skal sikres på lang sikt er kravet til kunnskapsgrunnlaget henholdsvis større (jf. § 8 nml) enn det ville være hvis det var en slik plan vedtatt. Derfor har rovviltnemnda også en større plikt til å vise hvordan den langsiktige overlevelsen sikres ved andre tiltak. NOAH mener at rovviltnemnda ikke har synliggjort noen tiltak som skal sikre at lisensfelling ikke medfører fare for overlevelse og levedyktighet av jervebestanden i Norge.

De ovenfor belyste forholdene tyder klart på at føre-var-prinsippet bør tillegges langt større vekt enn rovviltnemnda har gjort i denne saken.

2. Vilkåret om skade er ikke oppfylt

Det er ikke dokumentert skade på sau fra jerv i region 4. Dette betyr at vilkåret om skade ikke er oppfylt, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b.

NOAH mener rovviltnemndas antakelse om at nærvær av rovdyr utenfor sonen som er avsatt til rovdyr oppfyller skadevilkåret i henhold til naturmangfoldlovens § 18 første ledd bokstav b, er feil. Det er ikke slik at ethvert rovdyr som befinner seg i norsk natur utgjør et potensiale for «skade». NOAH ber om at rovviltnemndas påstand om at «*skadepotensialet kan være stort*» begrunnes og dokumenteres.

NOAH påpeker at selv om jervebestanden har ligget over det fastsatte nasjonale bestandsmålet, har derimot omfanget av tap av sau til jerv vist en nedgang over år. Dette viser tydelig at det ikke finnes noen direkte kobling mellom bestandens størrelse og tap av husdyr. I den forbindelse henviser NOAH til Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention, vedtatt av den Stående Komiteen den 2. desember 2011 hvor det lyder ift. anvendelse og fortolkning av artikkel 9 første ledd bokstav b (som tilsvarer nml. § 18 første ledd bokstav b):

«(...) The exceptions should be proportional to the damage suffered (...)»

På lignende måte har Lovavdelingen uttalt at «*loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje*» (Lovavdelingens uttalelse den 15.12.2016, s 5). NOAH mener at dette minstekravet ikke er oppfylt i vedtaket.

Rovviltnemnda har ikke vist hvordan det foreligger et skadeomfang eller skadepotensial som gjør at det er grunnlag til å skyte jerv i regionen. Det finnes ingen vitenskapelig begrunnelse for at skadepotensialet er stort i en region hvor det ikke er dokumentert skader på sau fra jerv. NOAH understreker at dette ikke er en faglig og kunnskapsbasert avgjørelse slik aktsomhetsplikten knyttet til nml. §§ 4-12 krever ved behandling i offentlige vedtak.

NOAH understreker at det ikke foreligger et skadeomfang i denne saken. Dette medfører at vilkåret om skade for å tillate lisensfelling ikke er oppfylt, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b og Bernkonvensjonens artikkel 9.

3. Vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Ifølge nml. § 18 kan unntak fra den strenge beskyttelsen av fredete viltarter gjøres kun dersom formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte. NOAH mener at prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning ikke kan tolkes på en måte som gjør at lovfestede vilkår i nml. § 18 faktisk ikke gjelder i beiteprioriterte områder.

NOAH mener at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt i dette tilfellet. Det er et kjent faktum at skader fra jerv vanligvis oppstår i den siste delen av beitesesongen. Tidlig nedsanking av sau er derfor ett av flere eksempler på effektive skadeforebyggende tiltak som skal prioriteres fremfor felling. Det finnes altså alternative tiltak som burde vært brukt i dette tilfellet, og det er et lovpålagt vilkår om at andre tiltak må være forsøkt før man kan fatte vedtak om unntak fra det strenge vernet av jerv. Dette er ikke en frivillig ordning. NOAH mener at dette er en feil oppfatning av vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger.

Rovviltnemnda har ikke engang drøftet andre ikke-letale forebyggende tiltak. Det er opp til roviltnemnda til å foreslå og beskrive slike løsninger og nemnda har ikke gjort dette tilstrekkelig. Det holder ikke å skrive at det er «*vanskelig å gjøre tiltak som kan hindre skader dersom det etablerer seg jerv i området.*», uten å ha reelt vurdert andre løsninger.

Vedtaket oppfylder derfor ikke kravet om prioritering av andre løsninger uttalt på side 7 i vedlegg til Revised resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention:

«*The competent national authority should choose, among possible alternatives, the most appropriate one that will have the least adverse effects on the species while solving the problem. The reasoning of the choice should be objective and verifiable.*»

Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor skyting er den eneste tilfredsstillende løsningen i denne saken, og har heller ikke forklart hvorfor andre løsninger ikke er tilfredsstillende. Derfor kan NOAH ikke se at et av hovedvilkårene for anvendelse av unntaket er oppfylt, jf. nml § 18 andre ledd og Bernkonvensjonens artikkel 9.

NOAH mener at det finnes andre tilfredsstillende løsninger for å forebygge skade fra jerv. Dette kan for eksempel være inngjerding, bruk av vokterhund, bruk av skremmeapparater (lyd og lys), utvidet tilsyn, bruk av beredskapsarealer og tidlig nedsanking.

NOAH understreker dessuten at det er bevis fra flere forskningsstudier at lokale forhold, ikke antallet rovdyr, spiller en nøkkelrolle for å redusere omfanget av tap til rovdyr.⁴ Forskning gjennomført i Slovakia konkluderer med at faktorer forbundet med økt risiko for tap av husdyr inkluderer landskapstrekk, avstand til skog, redusert tilgjengelighet av ville byttedyr, lammings/kalving i buskvegetasjon, mangel på menneskelig tilstedeværelse og bruk av vokterhund. Resultatene fra den slovakiske undersøkelsen er bekreftet av den nylig publiserte studien om ulvepredasjon i Portugal. Denne forskningen konkluderte med at nivået av tapene er betydelig påvirket av beitepraksis.⁵

Ikke-selektiv felling av rovdyr har kun kortsiktig effekt og er ikke effektivt med hensikt å forhindre ytterligere angrep. Dette er på grunn av at det vandrer inn andre individer av den samme arten i området. En undersøkelse gjennomført i Spania kom til at felling av ulv er kontraproduktiv fra et skadehåndterings- og bevaringsperspektiv.⁶ Studien anbefalte å sette fokus på bedre dyreholdpraksis (ubeskyttet husdyr er mer utsatt for predasjon). Studien baserte seg på flere nye vitenskapelige publikasjoner og konkluderte med at felling av bestander av store rovdyr er uberettiget av vitenskapelige grunner. Felling undertrykker visse egenskaper i rovdyr og endrer dermed rovdynenes rolle i økosystemet. Forskerne påpekte dessuten at gjennomføring og utfall av forvaltningstiltak rettet mot store rovdyr bør vurderes av **etiske grunner**. Det er på høy tid at rovviltnemnda oppdaterer seg på nyere forskning innen dette feltet, hvorav resultatene helt klart peker på at felling av truede rovdyr ikke er effektivt for å hindre skade på husdyr.

Konklusjon

NOAH – for dyrs rettigheter ber Klima- og miljødepartementet om at vår klage tas til følge og at rovviltnemndas vedtak om tillatelse til lisensfelling av én jerv i region 4 omgjøres på grunn av at vilkårene om bestandens overlevelse, skade og andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt. Rovviltnemnda har ikke vist hvordan det foreligger et skadeomfang eller skadepotensial som gjør at det er grunnlag til å skyte jerv i regionen. Nemnda har heller ikke drøftet vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger tilstrekkelig. NOAH mener at det finnes alternative tiltak for å forebygge skade i dette tilfellet.

⁴ Rigg, R., Find'o, S., Wechselberger, M., Gorman, M. L., Sillero-Zubiri, C., & Macdonald, D. W. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272-280.

⁵ Pimenta, V., Barroso, I., Boitani, L., & Beja, P. (2017). Wolf predation on cattle in Portugal: Assessing the effects of husbandry systems. *Biological Conservation*, 207, 17-26.

⁶ Fernández-Gil, A., Naves, J., Ordiz, A., Quevedo, M., Revilla, E., & Delibes, M. (2016). Conflict misleads large carnivore management and conservation: brown bears and wolves in Spain. *PLoS ONE*, 11(3), e0151541., s 10.

Rovviltnemnda har heller ikke vurdert hvordan lisensfelling av jerv vil påvirke bestanden på kort eller lang sikt.

NOAH ber Klima- og miljødepartementet om at rovviltnemndas vedtak erklæres ugyldig slik at det ikke tillates lisensfelling av 1 jerv i det beiteprioriterte området i region 4.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter

v/

Henriette Løkken Diesen (biolog)

Protokoll fra møte i rovviltnemnda i region 4 12. september 2022

Tid og sted:

12. september 2022, kl. 11:00-11:30 Scandic Hotell Lillestrøm

Til stede:

Fra nemnda i region 4

Lise Hagen Rebbestad, Dagfinn Sundsbø, Kjell Håvard Jensen, Arne Olav Haabeth, Benedicte Lund

Møteleder: Lise Hagen Rebbestad

Fra sekretariatet:

Christian Hillmann, Olav Haaverstad, Otto Galleberg

Referent: Christian Hillmann

Nemndsmøtet ble gjennomført like etter et felles nemndsmøte med region 5.

Sak 05/2022

Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023

Innstilling fra sekretariatet

Rovviltnemnda i region 4 viser til den nasjonale målsettingen for rovvilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv i region 4. Rovviltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv etter rovviltforskriften § 10, jamfør §§ 4 bokstav b og 7.

Rovviltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og -utvikling, jamfør § 8 og rovviltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på ett dyr ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jamfør § 10. Forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og føringene i rovviltforliket ligger til grunn for å iverksette lisensfelling, jamfør også rovviltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i naturmangfoldloven § 12 vurdert. Rovviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr, vedtas en kvote for lisensfelling i 2022/2023 på én jerv i område med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, i rovviltregion 4 i fellingsperioden 20. august 2022 til og med 15. februar 2023, jamfør rovviltforskriften § 10 bokstav b. Fellingen anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestanden på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellingen via statsforvalternes kvotetelefoner 48105206 og registrere seg for varsling via [statsforvalternes SMS-tjeneste](#).

Rovviltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Votering:

Sekretariatets innstilling fikk 3 mot 2 stemmer

Vedtak

Rovviltnemnda i region 4 viser til den nasjonale målsettingen for rovvilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv i region 4. Rovviltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv etter rovviltforskriften § 10, jamfør §§ 4 bokstav b og 7.

Rovviltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og -utvikling, jamfør § 8 og rovviltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på ett dyr ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jamfør § 10. Forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og føringene i rovviltforliket ligger til grunn for å iverksette lisensfelling, jamfør også rovviltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i naturmangfoldloven § 12 vurdert. Rovviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr, vedtas en kvote for lisensfelling i 2022/2023 på én jerv i område med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, i rovviltregion 4 i fellingsperioden 20. august 2022 til og med 15. februar 2023, jamfør rovviltforskriften § 10 bokstav b. Fellingen anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestanden på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellingen via statsforvalternes kvotetelefoner 48105206 og registrere seg for varsling via [statsforvalternes SMS-tjeneste](#).

Rovviltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.